

2
0
2
3

Βασιλόπιτα.

Βασιλόπιτα ονομάζεται η πίτα που παρασκευάζεται σε ορισμένες χώρες από τους χριστιανούς παραμονές της Πρωτοχρονιάς και κόβεται (μοιράζεται) λίγο αφότου αλλάξει ο χρόνος.

Συνηθίζεται η λεγόμενη «**πολίτικη**» Βασιλόπιτα η οποία παρασκευάζεται κυρίως από αλεύρι, αυγά, ζάχαρη και γάλα, κατασκευάζεται σε διάφορα μεγέθη και είδη αλλά συνήθως είναι φουσκωτή, αφράτη και γλυκιά.

Σε πολλά μέρη επικρατούν άλλοι τρόποι κατασκευής με μπαχαρικά κ.α. Στη Μακεδονία αντί για την «πολίτικη» Βασιλόπιτα συχνά η βασιλόπιτα είναι μια τυρόπιτα ή πρασόπιτα.

Βασικό όμως κοινό γνώρισμα είναι ότι στο εσωτερικό όλων τοποθετείται νόμισμα, συνήθως κοινό όμως σε ορισμένες περιπτώσεις χρυσό ή ασημένιο.

Στην ελληνική επαρχία, ανάλογα με το έθιμο, τοποθετείται στο εσωτερικό της βασιλόπιτας μικρό κομμάτι άχυρου, κληματοβεργας ή ελιάς ή, σε κτηνοτροφικές περιοχές, ένα μικρό κομμάτι τυρί, για να φέρουν καλή τύχη στην παραγωγή.

Συχνά γράφεται πάνω στη βασιλόπιτα ο αριθμός του νέου έτους, με σειρές αποφλοιωμένων αμυγδάλων ή με ζάχαρη.

Το ελληνικό έθιμο της βασιλόπιτας

Η Βασιλόπιτα κατά το ελληνικό έθιμο κόβεται σε οικογενειακή συγκέντρωση αμέσως με τον ερχομό του νέου έτους «για το καλό του καινούργιου χρόνου».

Έτσι στις 12.00 ακριβώς τα μεσάνυχτα με την αλλαγή του έτους σβήνουν τα φώτα και, μετά ένα λεπτό ξανανάβουν ευχόμενοι όλοι «Χρόνια Πολλά» και «Ευτυχισμένο το νέο έτος».

Τότε προσκομίζεται η Βασιλόπιτα στο τραπέζι όπου ο νοικοκύρης αφού την σταυρώσει με το μαχαίρι τρεις φορές αρχίζει να τη κόβει σε τριγωνικά κομμάτια προσφερόμενο σε κάθε ένα παρίσταμενο μέλος της οικογένειας ή φίλων και συγγενών με πρώτο κομμάτι του Χριστού της Παναγίας και του Άι Βασίλη, κατόπιν του σπιτιού, του σπιτονοικοκύρη, της σπιτονοικοκυράς και των άλλων παρισταμένων κατά τάξη συγγένειας και ηλικία με τελευταίο το κομμάτι του φτωχού, χωρίς βέβαια να λησμονούνται τυχόν μετανάστες, ασθενείς και άλλα πρόσωπα της οικογένειας που για διάφορους λόγους δεν παρίστανται

Ορθόδοξη θρησκευτική παράδοση

Κατά την θρησκευτική παράδοση κάποτε στη Καισαρεία της Καππαδοκίας στη Μικρά Ασία που επίσκοπος ήταν ο Μέγας Βασίλειος ήλθε να τη καταλάβει ο Έπαρχος της Καππαδοκίας με πρόθεση να τη λεηλατήσει.

Τότε ο Μέγας Βασίλειος ζήτησε από τους κατοίκους της πόλης του να μαζέψουν ότι χρυσαφικά μπορούσαν προκειμένου να τα παραδώσει ως «λύτρα» στον επερχόμενο κατακτητή. Πράγματι συγκεντρώθηκαν πολλά τιμαλφή. Κατά την παράδοση όμως είτε επειδή μετάνιωσε ο έπαρχος, είτε (κατ' άλλους) εκ θαύματος ο Άγιος Μερκούριος με πλήθος Αγγέλων απομάκρυνε τον στρατό του, ο Έπαρχος απάλλαξε την πόλη από επικείμενη καταστροφή.

Προκειμένου όμως ο Μέγας Βασίλειος να επιστρέψει τα τιμαλφή στους δικαιούχους, μη γνωρίζοντας σε ποιόν ανήκει τι, έδωσε εντολή να παρασκευαστούν μικροί άρτοι εντός των οποίων τοποθέτησε ανά ένα των νομισμάτων ή τιμαλφών και τα διένειμε στους κατοίκους την επομένη του εκκλησιασμού.

Έτσι συνεχίστηκε η παράδοση αυτή κατά τη μνήμη της ημέρας του θανάτου του [εορτή του Αγίου και Μεγάλου Βασιλείου].

